



**R. P. Francisci Svarez Granatensis, E Societate Iesv
Doctoris Theologi; Et In Conimbricensi Academia
Sacrarvm Litterarvm Olim Primarii Professoris Emeriti De
Divina Gratia Pars ...**

Continens Prolegomena sex, & duos priores libros De Necessitate Divinæ
Gratiæ Ad Honesta Opera

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, 1620

Cap. V. Quæ fuerit sententia, errorev Semipelagianorum, & qui eius
auctores, vel sectatores?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94086](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94086)

V. Quæ fuerit sententia Semipelag. & qui eius sectatores?

149

gratia significant, vt in discurſu materiæ la-
cimus.

CAPVT V.

*Quæ fuerit ſententia, errorve Semipelagiano-
rum, & qui eius auctores, vel ſecta-
tores*

Huius erroris notitiam primi omnium Proſper
Aquitanus, & Hilarius Arelatenſis in epiſtolis ad
Auguſtinum nobis tradiderunt. Cum enim Auguſti-
nus in libris contra Pelagium pro gratia Dei pugnan-
do, non ſolum neceſſariam eſſe ad piæ, & ſanctæ vi-
uendum, ſed etiam omnino gratis dari, nullumque
humanum meritum illam antecedere docuiſſet, eo
tandem peruenit, vt ad ſolam diuinam electionem,
& prædeſtinationem totum humanæ ſalutis nego-
tium reuocare videretur. Vnde factum eſt, vt aliqui
occaſionem ſumpſerint errandi, & dicendi, per præ-
deſtinationem, & reprobationem ſublatum eſſe li-
berum arbitrium, & ideo ſolam gratiam ſine dilige-
tia, vel labore ex parte hominis, ſufficere ad illius ſa-
lutem. Aiebant enim, nec piæ viuenticus prodeſſe o-
pera, ſi reprobati ſint, nec praua opera obſeſſe peccan-
tibus, ſi ſint prædeſtinati, vt reſert Sigibert. in Chro-
nic. ann. 415. vbi etiam ait, hos ſumpſiſſe occaſionem
errandi ex ſcriptis Auguſtini contra Pelagianos. Hæc
ergo hæreſim, quæ Prædeſtinatorum dicta eſt, ſimul
cum Pelagiana abhorrentes multi catholici in Gal-
lia, vt mediam viam inter veramque tenerent, neceſ-
ſarium putarunt, aliquid tribuere ſoli libero arbitrio
in quo prædeſtinatio, totuſque gratiæ effectus initium,
& fundamentum haberet. Vnde qui ſic ſenſerunt,
cum in alijs à Pelagio diſcederent, in hoc illi ad hæſe-
runt, quod initium gratiæ ſit ex libero arbitrio, ac
ſubinde: quod prima gratia ex aliquo merito liberi
arbitrij proueniat. Ideoque licet ad perfectam ſalu-
tem conſequendam, & ad perfeuerandum in illa ſe-
mel acquiſita, & ad proficiendum in bonis operibus
gratiam eſſe neceſſariam admitterent, nunquam ta-
men eo peruenerunt, vt eam gratis dari concederent
ſed ex aliquo bono uſu liberi arbitrij, quem ponebāt,
vel in naturali affectu credendi, vel in deſiderio ſalu-
tis, vel in aliqua humana oratione, vel alia ſimili hu-
mana diligentia, in quaſitione, aut labore, vt ſumitur
ex epiſtolis Hilarij, & Proſperi ad Auguſtinum, & ex
eodem Auguſtino libro de Prædeſtinatione Sanctorum.
Vbi prius narrat eam, in quibus iſti à Pelagio diſcrepa-
bant, conſtitendo lapſum humani generis in primo
parente, & neceſſitatem redemptionis per Chriſtum
& gratiæ eius ad veram iuſtitiam recuperandam, e-
iusque opera perficienda. Poſtea vero lapſum eorum
ac conuenientiam cum Pelagio in hoc tantum ponit,
quod ponentes initium fidei ex nobis eſſe, neceſſario
conuincuntur dixiſſe, gratiam propter humanum me-
ritum dari.

Hinc ergo iſti dicti ſunt Semipelagiani, vel reli-
quæ Pelagianorum, quia partim à Pelagio diſcede-
bant, partim cum illo ſentiebant, & ita ab illo exor-
ti ſunt, quia particulam erroris eius retinuerant. Cum
enim Pelagius negaret neceſſitatem auxilij gratiæ ad
quæcunque ſalutis opera, multo magis negauit, eſſe
neceſſarium ad initium ſalutis. Et ideo D. Thomas
hos Semipelagianos, ſub communi nomine, Pelagia-
nos appellat, 2. 2. quæſt. 6. artic. 1. & 3. contra gentes,
cap. 152. in fine, vbi dicit, Pelagianos poſuiſſe initium
fidei ex nobis. Et 1. part. quæſt. 23. artic. 5. addit, Pe-
lagianos poſuiſſe initium bene faciendi ex nobis, cō-
ſummationem autem ex Deo. Idem libr. 3. contra
gentes, cap. 149. in fine, vbi ait, Pelagianorum erro-
rem fuiſſe, auxilium merentis gratiæ eſſe ex merito
noſtro, ac proinde initium iuſtificationis eſſe ex no-
bis, conſummationem autem ex Deo. Quibus locis

Part I.

Pelagianorum nomine Semipelagianos ſine dubio
comprehendit: imo de illis præcipue loquitur, vt ip-
ſe diſtinctius explicat quodlibet. 1. artic. 7. dicens.
Pelagius docuit, hominem non indigere auxilio Dei ad bene o-
perandum, ſed tantum lege, ac doctrina. Quia vero hoc nimis
parum videbatur, ideo poſtea Pelagianos poſuerunt, quod initium
boni operis eſt homini ex ſe ipſo. Et infra concludit. Ad Pe-
lagianum errorem pertinet dicere, quod homo poſſit ſe ad gra-
tiam præparare ſine auxilio gratiæ. Et propterea dixit
Auguſtinus, ſe impugnaſſe hunc errorem, prius, quā
Semipelagiani exorti eſſent, nimirum in libr. 1. ad
Simplician. quæſt. 2. vt ipſe reſert lib. de Prædeſtinat.
Sanctorum. cap. 4. Quod etiam præſtiterat in epiſt. 47.
quæ præſigitur libr. de Corrept. & grat. quem com-
memorat Proſper in ſua epiſtola, & idem Auguſtinus
libr. de Bono perfeu. cap. 21. vbi mentionem etiam
facit epiſtol. 105. & 106. & concludit. Vnde recolant, ad-
uerſus hæreſim Pelagianam iam ante aliquot annos iſta dicta
eſſe, atque conſcripta, quæ nunc eis diſplicere mirandum
eſt.

Quapropter merito dici poteſt, fontem huius er-
roris fuiſſe Pelagium, quia vero ille nunquam do-
cuit errorem illum ab alijs ſeparatum, ideo quaeri
poteſt, quis primo fecerit diſceſſionem illam à do-
ctrina Pelagij, illum tantum articulum retinendo:
quod eſt quaerere, quando poſt Pelagium Semipela-
gianismus coepit, & à quibus? Videri enim poteſt
multo ante tempora Maſſilienſium, quorum per-
turbationes reſerunt Proſper, & Hilarius, in epiſt. 105.
(quæ, vt notauimus, antiquior eſt) ſic de quibusdam Pelagianis ſcribit.
Iam conclamantium religioſorum, & piorum vocibus preſi,
ita ſententur ad habendam, vel faciendam iuſtitiam diuini-
tus hominem iuuari, vt ſui præcedat aliquid meriti, &c. ſuo
putantes præire merito illum, de quo audiunt, quis prior dedit
illi, & retribuetur ei. Et libr. 2. contra duas epiſtolas Pe-
lagianorum, qui etiam eſt antiquior, capit. 28. & ſe-
quentibus de authoribus illarum epiſtolarum Cœle-
ſtino, ſcilicet, & Iuliano: ſenſiſſe indicat, gratiam
dari ad perfectionem boni operis, dari tamen gra-
tiam illam propter initium boni propoſiti, quod eſt
à ſolo libero arbitrio. Et eodem modo libr. 4. contra
Iulian. c. 3. eum reprehendit, quod dixerit, hominem
iuuari per gratiam ad capeſſendam perfectionem, V-
tiq; (ait) volens intelligi, eum per ſe incipere ſine gratia, quod
perficitur gratia.

Exiſtimo nihilominus, hos antiquos Pelagianos
etiam ſi fortalle, vel in re, vel ſaltem in modo loquen-
di, ſententiam Pelagij moderati ſint, longe à poſte-
rioribus Semipelagianis diſtaſſe. Nam illi non diſceſ-
ſerunt à præcipuis erroribus Pelagij, videlicet, homi-
nes non naſci in peccato originali, eſſe æque potentes
ad legem ſeruandam, ſicut fuit Adam ante peccatum,
poſſe ſuis viribus eſſe perfectos, & ſimilia, quæ in eis
impugnat Auguſtinus libris contra Iulian. & contra
duas epiſtolas Pelagian. & libr. de Perſect. Iuſtit. à qui-
bus tamen erroribus poſteriores Semipelagiani lon-
ge abſuerunt. Imo etiam de illa gratia, quam ad per-
fectionem operum adittebant Iulianus, vel Cœle-
ſtinus, non conſtat, qualis fuerit, neq; an illam vt ne-
ceſſariam poſtulerent, nam de hoc etiam dubius eſt
Auguſtinus, ideo enim dicto libr. 2. contra duas epiſt.
Pelagian. cum retuliſſet illos docuiſſe perficiendi gra-
tiam conſequi ad meritum bene incipiendi, addit
conditionalem, ſi tamen hoc ſaltem volunt. Et infra cum
dixiſſet, Pelagium admiſiſſe gratiā ſolum ad facilius
adiungit, Sed iſtū permittamus, cum ſuo libero arbitrio eſſe
liberos, vel ab ipſo Pelagio, quia fortalle aliquam neceſſi-
tatem gratiæ agnouerunt, ſaltem ad perfectionem o-
perum. Non tamen id aſſerit, ſed permittit, & ſub du-
bitationis voce ſortalle. Itaq; iſti primi ſectatores Pe-
lagij, non Semipelagiani, ſed Pelagiani habiti ſunt.

Magis videtur ſemipelagianiſmum inchoaſſe Vi-
talis ille, contra quem Auguſt. epiſt. 107. ſcripſit. Ille ſemipelagi-
enim in cæteris à Pelagio diſcedens, ſolam fidem di-
cebat

N 3

Vitali inche-
asum.

Id tamen re-
gicitur.

Vide Baron
ann. 419 nu.
54 & annot.
426. n. 14.

Galles, seu
Masilienfes
inchoasse.

cebat esse ex libero arbitrio, & non ex motione gratiæ, neque esse donum Dei, sed esse in nobis à nobis, id est, à propria voluntate, quam Deus non operatur in nobis, qui est proprius Semipelagianorum error. Sed in primis mihi non constat, quando ille Vitalis fuerit vel Augustinus illam epistolam scripserit. Deinde licet verum sit, ante libros de Prædestin. Sanctior. fuisse scriptam; tamen in ea Augustinus referens illum Vitalis errorem, non affirmat, illum discessisse à Pelagio, licet de Semipelagianis dicit in principio libri de Prædest. Sanct. Denique ille Vitalis in Africa errare cepit, & fortasse illius error statim condemnatus est, ideo quod licet affinis fuerit errori Semipelagianorum, inter eos non numeratur, sed initium huius sectæ Gallis, seu Masilienfibus tribuitur, & ab eo tempore cepisse creditur, quo in Gallia turbati cœperunt quidam catholici, & presbyteri, & contra Augustini doctrinam insurgere, ut ex citatis epistolis Hilarij, & Prosperi constat. In eis tamen nomina personarum tacentur, dicit tamen Prosper, *Claros, & egregios omnium virtutum studiosos viros fuisse*. Et adiungit. *Ad auctoritatem talia sentientium non sumus pares, &c.* Nihilominus ex his, quæ vel historiæ referunt, vel in aliquorum libris reperiuntur, solet hic error aliquibus grauius authoribus tribui, quibusdam iure, ac merito, alijs vero sine causa, & ideo ut veritas magis elucescat, & error ipse magis intelligatur, operæ pretium duxi, de præcipuis sectatoribus, vel authoribus huius erroris aliquid in particulari dicere, præcipue de Calsiano, & Faulto, quorum scripta habemus, ex quibus etiam verus erroris sensus melius colligi potest.

¶ De Ioanne Calsiano.

6.
Cassi non
à se ta Semi-
pelagianismi
exiunt ali-
qui.

Primus huius doctrinæ author, vel defensor est Ioannes Calsianus, qui eodem tempore vixit, quo perturbationes illæ in Gallia ortæ sunt, & in fauorē huius doctrinæ scripsisse videtur in lib. 12. de Instit. renunc. cap. 11. & sequentia, & collat. 13. à cap. 8. per multis capita, quæ impugnat Prosper lib. contra Collatorem. Nihilominus tamen non desunt, qui Calsianum ab errore vindicare studuerint. Nam Gennadius in lib. de Vir. illustr. quem paulo post illa tempora scripsit, agens de Calsiano, scripta eius narrat, & laudat, nullumque in eis errorem notat. Postea vero capit. 84. sic de Prospero scribit, *Legi & librum aduersus opuscula, suppresso nomine Calsiani, quæ Ecclesia Dei salutaria probat, illam infamat nociuam.* Reum vera Calsiani, & Prosperi de gratia, & libero arbitrio sententiæ in aliquibus inueniuntur contraria. Vbi aperte sententiæ Calsiani sententiæ Prosperi præferre videtur, Calsianum vero ab erroneo sensu excusare studuit Henricus Cuykuius in quibusdam annotationibus ad illum, quæ habentur in editione Antuerpiæ ann. 1578. Nam in secunda, quæ est ad lib. 12. de Instit. cap. 14. quod Calsianus dicit, nostrum esse, bonæ voluntatis occasiōem Deo præbere, ut sua munera largiatur. Henricus exponit, eum loqui de hominibus iam fidelibus, qui fide, & auxilijs gratiæ adiuti eam occasione Deo præbent, & ita posset explicare alia loca. In annotat. autem 20. quæ est ad Collat. 13. capit. 8. & sequentibus fatetur, doctrinam hæreticam continere, excusat autem Calsianum, quod illam non asseruerit, sed tantum retulerit. At vero Petrus Ciacon in annotat. ad eundem Calsianum additis in editione Romana anno 1588. doctrinam etiam illius collationis excusat dicens, intelligendam esse de dispositione remotā ad gratiam, credens non pertinere ad errorem Semipelagianorum, talem dispositionem ex viribus naturæ admittere. Et potest hoc suaderi ex verbis eiusdem Calsiani, qui in collat. 13. cap. 3. sic inquit, *Ex dictis colligitur, non solum actuum, verum etiam cogitationū bonarum ex Deo esse principium, qui nobis, & initia sanctæ voluntatis inspirat, & virtutem, atque opportunitatem eorum, quæ recte cupimus, tribuit peragendi, & capite 6. pronun-*

ciat, Fragilitatem humanam nihil, quod ad salutem, per se solum, id est sine adiutorio Dei, posse perficere.

Nihilominus negari non potest, Calsianum unum ex præcipuis illius erroris defensoribus, quod non intendimus eius damnare, vel onerare personam, nondum enim erat illa sententiæ hæresis, vel erroris damnata ab Ecclesia, ut Prosper in fine libri contra Collatorem aperte docet, Calsianumque inter Catholicos numerat. Solum ergo de doctrina ipsa tractamus. Libros itaque illos semper fuisse de Pelagiana doctrina infamatos, præter Prosperum constat ex diligentia Eucherij, Victoris, & Calsiodori in illis expurgandis, quæ refert Baron. annot. 433. nu. 27. & sequentibus, & attigit Ado. in Chron. ann. 425. ubi monet, opera Calsiani cautissime esse legenda, præsertim de gratia, & liber. arbit. Indicat autem Baron. nu. 30. libros Calsiani, prout nunc circumferuntur, esse satis purgatos, & inde fuisse deceptos, qui Romæ voluerunt excusare Calsianum, putantes nunquam fuisse morbosum librum illum, qui nunc sanus apparet. Veruntamen non ita sensit Dionysius Carthus. qui in sua paraphra. totam illam partem collationis 13. expunxit, & sanam doctrinam loco illius posuit. Vnde licet forte opera illa alijs pluribus in locis fuerint expurgata, & emendationes, vel non admittæ, vel non retentæ fuerint, prout nunc geruntur, morbosa sunt, ut Prosper ostendit. Erantque perspicuum consideranti varios eius loquendi modos, qui in Semipelagianis à Concilijs notantur, & damnantur.

Nam Calsianus semper requirit gratiam ad perfectionem, & consummationem iustitiæ, non ad initium: item ad eandem perfectionem requirit nostrum laborem cum gratia, tamen ante gratiam admittit etiam nudum laborem humanum, quem ipsemet ita explicat. *id est, sine adiutorio Dei*, dicto lib. 11. cap. 11. & de hoc labore semper loquitur, cum dicit, illum non sufficere ad perfectionem acquirendam sine Dei adiutorio, neque esse condignum ad præmium gratiæ obtinendum. Vnde similiter de eodem labore dicit, esse aliquale meritum primi auxiliij gratiæ, & occasiōem, quam Deus expectare solet ad gratiam inchoandam. Et sic ait c. 14. *Sicut conatus humani non sufficiunt per se ad perfectionem capeſſendam, ita laborantibus tantum atq. suadentibus misericordiam, gratiamq. conferri.* Et infra subiungit, gratiam dari petentibus, pullantibus, & querentibus, quia licet nostra petitio non sit condigna: misericordia Dei præſto est, occasione sibi tantummodo à nobis bonæ voluntatis oblata.

Dices in cap. 16. confiteri Calsianum, & neque hos ipsos nostros conatus ad bonum posse nos efficere, si. *Excusatur ne diuinæ protectionis auxilio, inspirationisque eius, & Calsi- Cass sed stren- gationis, atque exhortationis gratia, quam cordibus nostris, stru- vel per alium solet, vel per semetipsum nos visitans, clementer infundere.* Sed audi quomodo capit. 18. gratiam hanc interpretetur, dicit enim, gratias esse Deo agendas, non solum pro alijs donis naturæ, gratiæ, aut scientiæ sed etiam pro his, quæ erga nos quotidianæ eius providentiæ conferuntur. Quod scilicet, ab aduersariis nos insidijs liberat, quod cooperatur nobis, ut carnis vitia superare possim⁹, quod à periculis nos etiam ignorantes protegit, quod a lapsu peccati communit quod adiuvat nos, & illuminat ut ipsum adiutorium nostrum (quod non aliud quidam interpretari volunt quam legem) intelligere & agnoscere valeamus. Vbi expendo verba illa in parenthesi posita, nam videntur continere doctrinam Pelagianam, & tacite approbare, dum non reprehenditur. Vel certe videtur ibi Calsianus tacite carpere Augustinum, qui ita interpretari solet similia verba Pelagij, per quod satis indicat Calsianus, se non aliter illam gratiam intellexisse, quam Pelagius intelligebat.

Sapius vero in collat. 13. eandem doctrinam inculcat, licet alijs verbis ambiguis illam interdum occultare nitatur. Vnde cap. 7. incipiens ordinem diuinæ providentiæ in exhibenda gratia explicare, ait, *DEI*

10.
Ex varijs ta-
pitibus col-
lat. 13. con-
uincitur.

benignitas cum bonæ voluntatis in nobis quantumcumque
sentitiam emicuisse perspexerit, vel quam ipse, tãquam de du-
ce filice nostri cordis exciderit, confoueret, & exsisteret,
suaque inspiratione confortat. Et cap. 8. Cum in nobis ortum
quendam bonæ voluntatis inspererit, illuminat eam confestim,
atque confortat, incrementum tribuens ei, quam vel ipse plan-
tauit, vel nostro conatu viderit emeruisse. Vbi expresse ini-
tium bonæ voluntatis dicit præcedere ante diuinam
illuminationem, & inspirationem, & sæpè saltem
esse à nobis, non à Deo. Vnde cap. 9. conciliando varia
Scripturæ loca, in eis dicit commendari gratiam, &
libertatem arbitrij. Et quod etiam suis interdum motibus
homo ad virtutum appetitus possit extendi, semper vero à Do-
mino indigeat adiuuari. Et infra dicit, initium bonæ volun-
tatis interdum oriri ex natura bono, quod beneficio creatoris
accipimus, & quod grauius est, ita exponit illud Pauli
ad Romanos 7. Velle adincedi mihi, persequere autem non in-
uenio.

11. Præterea capit. 11. expresse proponit quæstionem,
vtrum quia bonæ voluntatis initium habuerimus,
miseretur nostri Deus, an quia Deus miseretur,
consequamur bonæ voluntatis initium. Et in sum-
ma respondet, interdum nos incipere, & mereri gra-
tiam, interdum Deum misericordia sua præueni-
renos. Et prioris membri exempla ponit in Zachæo,
& latrone. Qui desiderio suo vim quandam regni celestis
inferentes, specialia vocationis monita præueniunt. Et circa
finem ait. Cum viderit nos Deus ad bonum velle desectere,
occurrit, dirigit, & confortat. Et ita exponit illud Psalm.
49. Inuoca me in tribulationis tua, &c. & illud Isai. 30.
Ad vocem clamoris tui latitum vi audierit, respondebit tibi.
Acti hæc promissiones factæ sunt inuocationi purè hu-
manæ, actandem subiungit. Et si nos nolle, vel inreputis-
se, persequerit, adhortationes salutis nostras admonet cordibus
nostris, quibus voluntas nostra, vel conformetur, vel repa-
retur in nobis. Sentiens in his adhortationibus consilie-
re gratiam, qua interdum Deus nostras præuenit
voluntates.

12. Capite verò 12. addit tertium exemplum prioris
membris, de Dauid, quando cogitavit, & in suo corde
de templo Deo ædificando tractauit. 3. Reg. 8. Nam
illam cogitationem, & voluntatem bonam fuisse,
clarum est. Probat autem non fuisse ex inspiratione
Dei, cum ipse negauerit effectum eius, vnde conclu-
dit, & bonam ex homine fuisse. Et infra, vti iterum pro-
bet voluntatē nostram interdum præuenire Deum,
inducit illa Scripturæ loca, Maneratio mea præueniet te.
Psalm. 18. & similia. Et in capite decimo tertio addit
quartum exemplum de poenitentia Dauid, quam si-
gnificat, fuisse ex sola libertate arbitrij, præmissa tan-
tum admonitione Prophete. Quæ diuina (inquit) di-
gnationis fuit gratia. Et ca. 14. adiungit quintum exem-
plum Iob, de quo ait, non Dei, sed suis viribus vixisse Da-
monem. Imo addit etiam fidem Centurionis dicentis,
Domine non sum dignus, &c. non fuisse Christi donum,
sed bonus liberi arbitrij vsus, quia alias non fuisset
dignus laude, nec dixisset illi Dominus, non inueni tan-
tam fidem, sed, nemini dedi tantam fidem. Similique
ratione subiungit, fidem Abraham, quam Deus probare
voluit præcepto sacrificandi filium, non fuisse il-
lam, quam ei Dominus inspirauerat, sed illam, qua
vocatus semel, & illuminatus à Domino, per arbitrij
libertatem poterat exhibere, & similia repetit in cæ-
teris capitulis, vsque ad finem collationis.

13. Ex quibus euidentissimum est in collatione illa
non solum tradi Semipelagianorum doctrinam, sed
etiam multum extendi, & ampliari. Primo, quia non
solum imperfecta fides, sed etiam perfectissima, vt
fuit Centurionis, & Abraham, nec solum imperfectum
desiderium, sed etiam efficax voluntas, qualis fuit in
Zachæo procurante videre Iesum, & in Dauid volen-
te ædificare templum Domino, gratiæ suberabitur,
& libero arbitrio tribuitur. Deinde quia etiam per-
fecta poenitentia, & proxima dispositio ad peccati re-
missionem, qualis in Dauid, & latrone fuit, natu-

rali libertati adscribitur. Tertio quia etiam grauisi-
ma, & multiplicis, ac diuturnæ tentationis perfecta
victoria, qualis fuit in Iob, ab homine solo fuisse di-
citur, & non à Dei gratia, nisi hoc solum, quod Deus
non permittit, illam fuisse maiorem, vel quia, vt ait,
hoc tantum procurauit Deus, ne violentissimus inimicus ani-
mam eius amentem faciens, & impotem sensu, impari eum,
atque iniquo certaminis pondere prægrauaret. Quæ om-
nia reuera sunt absurdissima, & ideo in eis interpre-
tandis, & ad probabilem sensum reuocandis frustra
laborat Ciacon. in Annotationibus ad Cassianum.
Neque minus incongruæ sunt expositiones Scriptu-
ræ, quibus testimonia, quæ de orationibus San-
ctorum loquuntur, de humanis inuocationibus
Cassianus intelligit, & quæ desideria, & bonas vo-
luntates ex fide, ac promissione diuina procedentes
in hominibus commendantur, ex gratia propria
esse negat, solum quia à voluntate libera procedunt,
quæ ratio & fuit illa est, & totum Pelagianum erro-
rem exsultat.

Nec denique minus friuola est illa coniectura,
quod Deus voluntatem ædificandi templum Dauid
non inspirauerit, quia illius executionem negauit,
cum frequenter soleat Deus propositum sanctum,
vel desiderium perfectum inspirare propter bonum
eius mericum, licet propter alias rationes prouiden-
tiæ suæ nolit eus effectum, vt in Abrahamo videri
potest. Nullo ergo modo excusari potest illa doctri-
na. Quapropter licet Gennadius rectè censuit in eo,
quod dixit, Prosperi, & Cassiani contrarias esse sen-
tentias: grauius verò peccauit dicens, Ecclesiam scri-
pta Cassiani, tanquam salutaria probasse, & Prospe-
rum illa infamasse. Nam Gelasius Papa in suo decre-
to de libris authenticis, opuscula Cassiani inter apo-
crypha ponit, non ob aliam causam, nisi quia in his,
quæ ad liberum arbitrium, & gratiam pertinent, à
Prospero reprehenditur, vt notauit Trithemius in
Cassiano. Immerito ergo dicit Gennadius, Ecclesiam
scripta Cassiani, præsertim in hac parte, probasse.
Poruitque Gennadius facile habere notitiam decre-
ti Gelasij, cum eodem tempore vixerit, & ad eum
scripta suamiserit, vt postea attingemus. Errauit et-
iam grauius Gennadius Prosperum infamando,
quod Cassianum infamauerit, cum ipsemet fateatur
sententias Prosperi, & Cassiani de gratia, & libero
arbitrio in aliquibus inueniri contrarias. Nam hinc
fateri cogitur, Prosperum nihil de Cassiano dixisse,
quod Cassianus ipse in scriptis suis publicè non pro-
diderit, Prosperi autem impugnando quod falsum, &
Ecclesiæ nociuum indicauit, non Cassianum infama-
uit, sed sanæ doctrinæ consuluit.

Neque excusari potest Cassianus, eo quod in Col-
lationibus non ex propria sententia loquutus fuerit,
sed Chæremonis doctrinam retulerit, vt Henricus
insinuat; tum quia si hæc excusatio locum haberet,
nihil ex sententia Cassiani in omnibus collationibus
Patrum haberemus, quod est contra communem
sensum. Tum etiam, quia vel in hoc esset valde repre-
hendendus Cassianus, quod doctrinam falsam retu-
lisset, sine vlla lectoris admonitione, si eam periculo-
sam, vel perniciosam esse credidisset. Tacuit ergo
quia illam probauit, imo suam fecit, vt satis in fine
collationis indicauit, dicēs. Hoc nos B. Chæremone confir-
matis cibo laborem fecit tam inuicem non sentire. Tum
etiam quia doctrina illius collationis consonat cum
doctrina eiusdem Cassiani in libris de Institutis re-
nunciantium, & vtroque eodem loquendi modo
semper vtitur, quod gratia adiunget conatus nostros, quo
etiã vtitur in Præfatione ad decem primas collationes,
& in præfatione ad septem sequentes, ait, eas scribere, vt
illis ea, quæ de perfectione in præteritis opusculis obscurius for-
sitauerant cõprehensa, vel prætermissa suppleatur. Quibus
verbis aperte declarat se totam illam doctrinam vt p-
priam tradere, & ideo merito dixit Prosper contra
Collator. c. 2. in illa collatione virum quendam sacer-
dotalis

dotalis ordinis Abbatem quendam introducere de gratia Dei, & libero arbitrio differentem, cuius se ostendit per omnia probasse, ac suscepisse sententiam.

16. Nec denique alia excusatio Ciaconij locum habet, aut permittenda est, quia iam ostendimus, non solum circa dispositionem remotam, sed etiam circa proximam, quæ remissio peccatorum obtinetur, Calsianum errasse: item quia ad errorem Semipelagianorum pertinet, admittere aliquam naturalem operationem bonam, sola liberi arbitrij facultate factam, quæ sit dispositio remota ad gratiam sanctificantem, & consequenter sit proxima ad aliquam auxiliantem, ut postea videbimus. Ad verba autem, quæ ex Calsiano citauimus, respondet Prosper cap. 4. & sequentibus, citò autorem definitionis suæ oblitum à sententia discessisse, vel certè quod prius generaliter dixerat, postea ad partem, seu ad quosdam coarctasse. Veleiam dici potest, ibi ambigere, & latenter loqui de inspiratione, adiutorio, & protectione diuina, sub illis comprehendens doctrinam, & admonitionem, & quamcunque extrinsecam exhortationem, vel custodiam, nam ita rem ferè postea declarat, ut vidimus.

Putant verò aliqui, Calsianum huiusmodi doctrinam ex Chrysostomo præceptore suo desumpsisse, Chrysost. & volentes eandem Chrysostomo attribuer. Et quia Marcus Eremita eiusdem temporis author, eiusdemque Chrysostomi discipulus fuit (teste Nicephoro lib. 14. Histor. cap. 53.) socium, & sectatorem eiusdem doctrinæ illum efficiunt. Sed hos duos Patres ab hac nota vindicauimus, & ex eorum libris, longe ab hac doctrina fuisse, ostendimus in 1. par. tract. 2. lib. 2. cap. 8. Aliqui verò licet de Chrysostomo rectè sentiant, nihilominus autorem operis imperfecti, quod sub nomine Chrysostomi circumfertur, suspectum tenet, quia in Homil. 18. & 32. in Matth. videtur loquutionem Semipelagianorum imitari; dicens, gratiæ adiutorium dari orantibus, & pulsantibus, id est, opera orationibus addentibus, &c. Sed ille in homil. 18. apertè loquitur de orantibus, & operantibus ex fide, & gratia, ut patet ex illis verbis: Deinde si opera iustitiam non facio, id est, non impulsas, nec orare ex fide potes, & alia, quæ columna 3. prosequitur, per quæ exponenda sunt, quæ in homil. 32. dicit circa illa verba, Non omnes capiunt hoc verbum, sed quibus datum est.

18. Solet præterea Calsiano annumerari Vincentius Lirinensis catholicus scriptor, & Calsiano æqualis, & in monasterio insulæ Lirinensis insignis monachus, ac validissimus contra hæreticos disputator, ut de illo Gennadius scribit. Vnde aliqui existimarunt, hunc esse Vincentium illum, cui Prosper respondet in libro ad obiectiones Vincentianas: & ideo vnum esse crediderunt ex his, qui in Gallia contra doctrinam Augustini cum Malsiliensibus, differuerunt. Sed hæc suspicio in primis nullum habet in opusculo Vincentij Lirinensis contra phanas vocum nouitates, quem solum ex scriptis eius habemus, fundamentum. Nam potius in cap. 34. vehementer damnat Pelagium, eò quod necessitatem gratiæ iuuantis nos in singulis actibus negauerit, & cap. vlt. iterum in eum inuehitur, ibique magna cum veneratione recipit Epistolam Celestini, quæ contra Semipelagianos, & in defensionem Augustini scripta est, ut postea videbimus. Deinde ex libro Prosperi colligi non potest, quis fuerit ille Vincentius, à quo obiectiones, quas refutat, Vincentianæ nominatæ sunt; cur ergo suspicabimur, illum fuisse insigniorem Vincentium, qui eo tempore vixit? Maximè cum Prosper in præfatione dicat, eum confinxisse quarundam blasphemiarum prodigiosa medacia, eaque Augustino, & Prospero, ad inuidiam concitandam tradidisse: quod certè incredibile est de Vincentio Lirinensi, qui vir religiosissimus fuisse perhibetur, & dicto libro suo talem se ostendit. Quapropter Baron. ann. 431. n. 188. Vincentium Lirinensem ab hac nota vindicat, asseritque illum, cui Pro-

per responderet, esse alium presbyterum eiusdem nominis Gallum, quem Gennadius ferè eodem tempore vixisse refert, & in Psalmos scripsisse. Sed hoc etiam mihi est incertum, quia nec Gennadius, nec Trithemius id indicant, & potuit esse eodem tempore in Gallia alius presbyter eiusdem nominis, qui inter catholicos scriptores non numeretur, parumque interest indicare, quis ille Vincentius fuerit, dummodo grauisimo scriptori contra hæreticos talis iniuria non inferatur.

De Fausto.

Supereft dicendum de Fausto Rhegiensi Episcopo, qui septuaginta ferè annis post Calsianum vixit, duosque libros de gratia, & libero arbitrio scripsit, quorum doctrinam expendere oportet, ut magis hunc errorem penetremus. Aliqui ergo Faustum excusare, & libros eius ad catholicum sensum trahere conati sunt. Nam Gennadius illi æqualis in libr. de sent. Vir. illustr. de Fausto dicit, scripsisse egregium opus de gratia Dei, qua saluamur, & libero humanæ mentis arbitrio, quo saluamur. In quo opere (ait) docet gratiæ Deissemper mutare & præcedere & iuuare voluntatē nostrā. Et quidquid ipsa libertas arbitrij pro labore pietatis mercedis acquirit, non esse propriū meritū, sed gratiæ donū. Et infra de illo dicit, Vna voce egregius doctor, & creditur, & probatur. Deinde Trithemius de Fausto ait, prius fuisse Pelagianum errore sedatum, postea verò à Fulgentio conuersum scripsisse volumen egregium de gratia Dei, quod inter opera eius circumfertur. Vnde videtur loqui de hoc volumine, quod nunc habemus in duos libros diuisum, quia nec aliud circumfertur, nec illius mentionem in antiquis Doctoribus inuehimus. Censuit ergo Trithemius, illum librum esse catholicum, & autorem, quando illum scripsit, à Pelagianis omnino discessisse. Quod verò refert, Faustum prius fuisse Pelagianum, & à Fulgentio ab errore reuocatum, vnde sumpserit, inuenire non potui.

De libris item Fausti rectè videntur sensisse Collectores Bibliothecæ Sanctorum Patrum, nam illos posuerunt in quarto tomo inter tractatus contra hæreses, & consequenter etiam Faustum inter catholicos Patres recensent. Et in Chronologijs Ecclesiasticis aliquando solet inter scriptores catholicos, & Ecclesiasticos recenseri, ut videre licet in primo tomo Canisij in principio. Denique Driedo de captiuit. & redempt. gen. hum. tract. 4. c. 2. par. 4. Faustum, & eius libros ab errore defendere conatur. Quia non contra Augustinum scripsit, ut quidam illi tribuunt, nam illum cum magna reuerentia allegat lib. 1. c. 6. & lib. 2. cap. 7. vbi & beatissimum appellat: sed scripsit contra Lucidum presbyterum Gallum, qui ex doctrina Augustini male intellecta, varios errores hauserat, nimirum, hominem sola gratia saluari sine voluntaria obedientia, vi solius prædestinationis; imò & peccatores eodem modo damnari vi præscientiæ, & reprobationis. Et familia, quæ in tomo 4. Bibliothecæ Sanctorum ante libros Fausti præferuntur. Contra illos ergo errores scripsit Faustus, prius damnans Pelagium, & postea errorem extremè contrarium; ipse autem media via incedere proficitur, necessitatem gratiæ prædicando, & illi necessitatem laboris, & obedientiæ adiungendo, quantum labor hic, & obedientia non fit, nec fuerit in lege naturæ sine occulto aliquo auxilio gratuito, ut Driedo Faustum interpretatur.

Videaturque hæc excusatio fieri verisimilis ex multis verbis eiusdem Fausti, nam in primis in epistola ad Lucidum, cui Concilium quoddam Episcoporum subscripsit, inter alia dicit. Nos autem per illuminationem Christi veraciter, & confidenter asserimus, & eum, qui per se per culpam, saluum potuisse esse per gratiam, si gratiæ ipsius famulatus, laboris obedientiam non negasset. Vbi famulatum gratiæ appellat subiectionem debitam gratiæ, & ita ponit obedientiam hominis, ut subsequenter, & co-

Baron. vindicat Lirinensem ab errore Semipelag.

19.

Qui Fausti sum excus.

20.

Alium excusatio.

21.

Verisimilitas prædicta excusationis.

Operatricem gratiæ. Vnde subiungit. Nos igitur per medium Christo duce gradientes. post gratiam. sine qua nihil sumus. laborem officiosæ servitutis asserimus. Et infra. Qui hanc veritatis mensuram. gratia præcedente. & conatu asurgente non sequitur. dignus erit. ut à sacris liminibus arceatur. Deinde quod ad confirmandam hanc doctrinam Faustus scripserit. colligitur ex præfatione operis. quam vocat professionem suæ fidei ad Leontium. ubi inter alia dicit. Studium asserenda gratiæ competenter. & salubriter suscipit. qui obedientiam famuli labori adiungit. tanquam si patrono. vel domino inseparabiliter pedisequus minister inhereat. quod multis. & elegantibus verbis. & exemplis declarat.

22. Denique in utroque libro. & absolute gratiam prædicat necessariam. & illi primum tribuit. ergo per illud prius discernitur à Pelagio. & per posterius à Sempelagianis. Prima pars conflat ex lib. 1. cap. 1. ibi. Ego arbitror. quod libertas arbitrii sibi sola sufficere sine gratiæ præsidio non poterit. etiam antequam privilegium illius transgressio violaret. Altera vero pars patet ex eodem libro cap. 5. ibi. Opera legis evacuatur. quæ secundum literam sunt. & ea. quæ post gratiam. comitante gratia gerenda sunt. asseruntur. Et cap. 6. Vnde quomodo ad gratiam domini semper adiungit laboris obsequium. Et cap. 11. Qui vel initium operis sibi presumit arrogare. vel finem ad illum meritò ducit. Nisi Dominus edificaverit domum. in vanum laboraverunt. qui edificaverunt eam. Quæ verba ipsam prorsus Augustini doctrinam continere videntur. Et capite 17. habet illam celebrem sententiam. gratiam neminem deserere. nisi prius deseratur ab homine. & cap. 15. sunt valde notanda illa verba. Aduerte. quia hoc ipsum ad baptismum venire. & desiderare salutem iam fidei est. Nam ita videtur interpretari alia. quibus dicere solet. desiderantibus. & pulsantibus adiutorium gratiæ dari. utique desiderantibus ex fide. & cap. 17. ait. Deum omnes per gratiam vocare. & attrahere etiam resistentes. utique quantum est in se. Licet enim inquit. non omnes obedientiam exhibebunt esse præconferet. omnibus tamen & velle. & posse donauerat. Quibus perbit fatetur & velle. & posse in bonis operibus pietatis esse ex gratia. licet velle possit per liberum arbitrium impediri. sicut etiam potest præstari. Vnde subiungit. Hoc loco sollicitus requiratur. utrum quisque attrahi velit. an nolit. utique cum est. Et. Si non vult. absolute attrahenti benevolentiam non meretur si autem vult. ecce iam cum Deo hominis consensus operatur. Et infra. Sicut gratia est. quod attrahitur. ita obedientia probatur esse quod sequitur. Et lib. 2. cap. 2. De suo (ait) est quod dat gratiam. de tuo est. quod prænotat offensam. Et c. 5. Quod credunt. gratia largitas est. quod professionem creditis non accommodant. mentis improbitas est. Ac denique capite octavo. Nihil hic. vt opinor. redolet. cum & hoc ipsum inest. utriusque asseram. quod Deo ipsam debcam voluntatem. præsertim cum in omnibus eius motibus ad opus gratiæ referam. vel inchoationis initia. vel consummationis extrema. Et infra. De Dei bonitate est. quod vocatur de propria voluntate. quod promptus obsequitur. Quæ sanè omnia videntur habere catholicum sensum. ac subinde per illa satis auctorem illum ab erroris nota liberari.

23. Nihilominus libri Faustii suspecti semper in Ecclesia fuerunt. statim enim ac scripti fuere. ab Orthodoxis Patribus impugnati sunt. quia licet in eis Faustus profiteatur. semedia via inter Pelagium. & Lucidum incedere. nihilominus à Pelagio non omnino recedit. sed cum Sempelagianis planè sentit. Vnde Adoinchron ann. 492. in fine. Faustus inquit apud Regem Gallia Episcopus. Pelagianum dogma destruere conatus. in errorem labitur. vnde qui eius sensus in hac parte catholicos prædicant. sicuti Gennadius. omnino errant. quia nimirum. vt subiungit. ita liberum Christianum arbitrium docere conatur. vt illuminationis eius. virtus. & salus non à Christo. sed à natura sit. Et statim refert contra eum scripsisse lucidissima fide Beatum Avitum Viennensem Episcopum. eius redarguendo errorem. & Ioannem Antiochiæ presbyterum. Sed & eodem tempore multi contra libros Faustii scripserunt. inter

quos primo loco ponit Casarium Baron. ann. 490. num. 12. & sequentibus. Sed de hoc opere Casarij dicam latius infra cap. 23. Scripsit enim Fulgentius. vt ibidem ex Ildoro libro de Scriptoribus Ecclesiasticis capite decimo tertio referam. Vnde constat. etiam Ildorum eandem opinionem de Faustio. & eius libris habuisse.

Præterea inter opera Fulgentij extat liber Petri Diaconi de Incarnat. & grat. in cuius cap. vltimo. sic inquit. Anathematizamus simulque Iulianum. & qui illis similia sapiunt. Præcipue libros Faustii Galliarum Episcopi. qui de monasterio Lyrinensi promectus est. quos contra prædestinationis sententiam scriptos esse. non dubium est. In quibus non solum contra Sanctorum Patrum. sed etiam contra ipsius Apostoli contradictionem veniens. humano labori subiungit gratiæ adiutorium. atque totam omnino evacuans Christi gratiam. antiquos Sanctos non ea gratia. qua nos. secundum quod docet Beatissimus Petrus Apostolus. sed natura possibilitate. saluatos impie proficitur. Fulgentius autem in sequenti libro de Incarnat. & grat. licet à capite duodecimo vsque ad finem. veram de gratiæ initio doctrinam confirmet. & ferè omnes sententias. & argumenta Faustii proferat. & impugnet. de illo autem. vel illius libris nullam mentionem facit. tacitè tamen Petro consentire videtur.

Maximè verò contra illos libros Faustii inuehitur 25. Ioannes Maxentius in responsione ad epistolam Hormisdæ Papæ ad possessorum sub finem. ubi assinit onus probandi. illos libros esse hæreticos. idque latè ostendit eo ferè modo. quo nos statim idem præstabit. Interim aduerto. Maxentium in hac parte non esse magnæ authoritatis. tum quia. licet non in hoc puncto. ipse tamen inter hæreticos Scythiæ monachos Eutychediana hæresi infectos censetur. tum etiam quia illam epistolam Hormisdæ. sub prætextu. quod eius non esset. vehementer impugnat. Quænam tamen prætextum vanum esse. & fictè. aut per affectatam ignorantiam prætextum. existimat Baronius latè ostendens. epistolam illam fuisse Hormisdæ. & vix potuisse in temporibus Maxentii de hoc dubitare. quia totius causæ. & aliarum epistolarum Hormisdæ notitiam habebat. vt latè prosequitur ann. 520. n. 22. & sequentibus.

Et quod mirandum est. Hormisdæ aude Maxentius facere Pelagianum. quia dixit in illa epistola. Nos fixis decet insistere vestigijs. proficiemus inter aduersantes proprijs bonis si erroribus non inuoluamur alienis Nam quia dixit. Proprijs bonis. arguit illum Maxentius. ac si dixisset proprijs viribus. sic inquit. Superbissimè Pelagiana perfidia inuolutum erroribus recundiorum oculis anteponis. qui inter aduersantes non Dei munere. sed proprijs bonis proficere posse rimida elatione confidit quia si proprijs bonis non Dei auxilio proficere posset humana natura. nunquid oraret Propheta. Per fuce gressus meos. & cetera quæ latè. psequitur. Quibus manifestè falsū sensū imponit Hormisdæ. ille n. nō dixit proprijs bonis. ad diuinū auxilium excludendum. sed vt illa bona ab erroribus alienis distingueret. sic enim ait. Proficiemus proprijs bonis. si erroribus non inuoluamur alienis. Propria enim bona appellat fidem veram. & sanctitatem. quæ bona propria dicuntur. non quia à nobis sunt. sed quia à Deo donata sunt nobis. & in illis proficimus. dum tentati alienis erroribus. illis non inuoluimur. Hoc autem. nunquam dixit Hormisdæ posse sine gratia Dei fieri. Vnde cum subdit. Probat enim virtutis sua validum robur. qui cum impellitur. non mouetur. non natura. sed fidei virtutem. & robur commendat. in quo possumus omnia tela nequissimi ignea extinguere. vt ad Ephes. sexto. Paulus dixit.

Denique in fine epistolæ cum consultus Hormisdæ de Faustii libris. illos nō recipiat. & doctrinam. quam Ecclesia de gratia recipit. in libris Augustini contineri dicat. aude Maxentius auctorem epistolæ reprehendere. eo quod libros illos vt hæreticos non damnet. Veruntamen vel hoc ipso conicicere posset. respon-

24.

25.

26.

27.

Cap. Sancta
Romana d
15. 10. 1. epi
solar. Pon-
tiff sub finem
epistolarum
Gelasij.

28.
Error Faustij
concluditur
ex illius
scriptis.

responsionem illam Pontificiam fuisse, non priuati Doctoris, qui in re obscura, & ambigua facile profert sententiam. Hormisda verò Pontificia autoritate solum responderet, illos Faustii libros non esse in auctoritate habendos, quia in his, in quibus discordant à doctrina Ecclesiæ, quæ in Synodis, & in libris Augustini habetur, probandi non sunt, & quia in hoc saltem suspecti sunt, idèd Ecclesia Romana eos non commendat. In quo etiam alludit Hormisda ad decretum Gelasij, qui in suo decreto de librorum Ecclesiasticorum auctoritate libros Faustii inter apochryphos numerat.

Ex his ergo intelligitur, illos libros semper fuisse, vel damnatos, vel valde suspectos. Et profectò qui illos attentè legerit, facile intelliget, authorem eorum Semipelagianorum errore infectum fuisse. Nam licet ambiguis, & æquiuocis locutionibus studeat Faustus occultare sensum suum erroneum, vt ex allegatis in principio constat: tamen in multis alijs manifestè se prodit: quod initium fidei, vel salutis tribuat libero arbitrio, & illi veram gratiam subiungat, tanquam subsequenter bonum, & meritorium vsum liberi arbitrij, non tanquam præcedentem: Sic cap. 7. cum dixisset, Tempus gratiæ quo redempti sumus, merita hominum non expectauit, opera penitus non quæsiuit. Statim adiungit, sola Deus fidei nostræ deuotione contentus fuit. Vbi non potest loqui de deuotione, quæ fit ex gratia, aliàs etiam priora verba de meritis, & operibus ex gratia factis intelligenda essent, & sic hæreticum ipsum esse dicere, Deum tempore gratiæ opera (vtique ex gratia facta) non requirere. Vnde consequenter adiungit, Iustum ex fide viuere asseruit, quia ei fidem, & iustitiam quærenti, contulisse meminit. Et infra circa id Pauli, Inquirentibus se remunerator sit, inquit, sicut ad Dominum largitio remunerandi, ita ad hominem deuotio respicit inquirendi, Et in fine, Fidem, inquit, expectat à paruulis (id est à nondum iustificatis) opera etiam cum fide à confirmatis requirit, ita tamen, vt credulitatis affectum proficientibus augeat, & laborantibus adiutor quotidianus adsistat. Vnde credulitatis affectum sentit præcedere gratiam fidei, & laborem humanum gratiam operum. Quod ca. 9. confirmat, & cap. 10. magis exponit dicens, dedisse Deum homini libertatem, vt si malum vellet appetere, sibi esset permittum. Si autem bonum cuperet, actionem, & perfectionem eius à conditore deposceret, ad mercedem verò illius officio à deuotio pertineret. Et idèd hominis formator, & rector bonæ voluntatis, homini deputauit vsum, sibi referuauit effectum. Vbi initium ponit in boni cupiditate, cuius bonum vsum soli libero arbitrio, Deo autem perfectionem, & consummationem tribuit, & in eodem sensu dicit inferius, Orantibus, & vigilantibus, misericordie benignitate succurritur, quæ vtique pulsantibus, magis ex deuotione, id est, ob bonum affectum, quam ex prædestinatione deferretur. Vbi incipit impugnare gratuitam prædestinationem, illam enim vult esse ex merito solius liberi arbitrij, quod hic vocat ex deuotione. Et ita gratiæ, & prædestinationi solum tribuit effectum, & consummationem, vt reperit cap. 11. circa finem. Et clarius cap. 12. de filio Prodigio loquens, ait, Sicut sui criminis est, quod longè pateris refugit oculos, ita sua est deuotio, quod per insitum sibi bonum deliberans, & adsurgens, ad paternos recurrit amplexus, vbi particula, Per insitum bonum, satis declarat, quo sensu deuotionem appellet affectum ex sola libertate procedentem, quod iterum, atque iterum repetit.

29.
Quod recte
diceret Faustus,
videtur,
male explicat.

Potest autem quenquam decipere, quod in eodem loco hæc verba interponit, Gratia, quæ pulsauerat perditionem, gr̃mantem, ipsa suscipit reuertentem. Et ita videtur fateri, gratiam præire, quod cap. 7. multis verbis asseruere videtur. Veruntamen ibidem suum sensum aperit, omnemque ambiguitatem tollit, & nomine gratiæ pulsantis, vel attrahentis solam externam prædicationem, & doctrinam, seu obiecti propositionem intelligit, vt patet ex illis verbis Faustij, Quid est autem attrahere, nisi prædicare, nisi Scripturarum consolationibus ex-

citare, increpationibus detertere, desideranda proponere, intentare metuenda, iudicium comminari, premium polliceri? Vbi aperte non aliter gratiam præuenientem, quam Error dicitur Pelagius interpretatur, vnde subiungit, Sicut gratia pulsat, est, quod attrahitur, ita obedientia probatur esse quod sequitur. Vbi dupliciter errat, nam veram gratiam interius attrahentem non agnoscit, & ad obediendum externæ prædicationi voluntatem per se sufficere sentit, saltem inchoatiue, vt sic dicam, vt per quandam voluntatis ansulam (sicut subiungit) comprehendit, & attrahi valeat (vtique cum effectu) qui vocatur. Et in eodem sensu dicit in eodem capite. Assistenti, & vocanti Domino, famulus manum fidei, quæ attrahatur, extendit, & dicit, Credo Domine, adiuta infirmitatem meam. Vbi hunc ordinem constituit inter gratiam, & liberum arbitrium, vt præcedat vocatio aliqua per externam prædicationem, vel alio simili modo, & tunc intelligitur Deus, non vt adiuuans, sed vt assisistens, & quasi expectans, vt deinde incipiat homo credere imperfectè, & inuocare sua libertate, ac tandem Deus incipiat per gratiam ad profectum adiuuare. Vnde subiungit, Et ita se duo ista coniungunt, attrahentis virtus, & obedientis affectus: quomodo si eger aliquis assurgere conatur, & facultas animi non sequatur, & propterea sibi parit dexteram deprecatur, clamat voluntas, quia sola per se eleuari nescit infirmitas, ita Dominus inuitat volentem, attrahit desiderantem, erigit adiuuentem. Imò cum statim explicet, attractionem non esse, nisi prædicationem, vt antea retuli, videtur indicare, etiam prædicationem ipsam esse ex merito aliquo propriæ voluntatis desiderantis, & inuocantis. Veruntamen vel duplicem attractionem ponit, aliam externam tantum, & sufficientem ad volendum per solam libertatem, saltem imperfectè, aliam perfectiorem, & cum effectu, & hanc dicit esse ex humano merito. Vel certe potius sentit, attractionem illam externam interdum dari etiam indignis, & sine præiudicio merito, interdum verò dignis ex merito humano, quod præcedit aliquando ante prædicationem Euangelij, vel reuelationem supernaturalem, per bonum vsum legis naturæ.

Atque hanc eandem doctrinam magis inculcat, & declarat toto libro 2. Nam in cap. 3. ex professo pronuntiat, prædestinationem esse ex præscientia alicuius meriti humani, & ideo ait, voluntatem esse, quæ meretur auxilium, sicut voluntas est, quæ cooperatur delicto, & in ca. 4. eundem ordinem inter vsum libertatis, & gratiæ ponit, & ideo inter alia dicit, Ad obedientiam pertinet labor, fructus autem laboris ad gratiam. Vbi necesse est loqui de obedientia, quæ viribus proprijs sit, cum illam à gratia distinguat. Et cap. 6. post multa, quæ de prædestinationis causa tradit, de Abel dicit in fine, Sed & Abel diuinis studuit placere conspectibus per insitum à Deo generaliter bonum, id est, per propriam meruit voluntatis affectum. Et cap. 7. dicit, legem naturæ esse primam gratiam, per quam multi vestibula salutis intrauerunt, per Christum ad vitæ penetralia perducendi. Loquitur de hominibus, qui fuerunt ante legem scriptam. Et idem consequenter sentit de his, quibus nondum fuit exterius prædicata fides. Vnde generaliter ait, Nisi voluntariam deuotionem, & intentionem quæreret, remunerationem homini non deferret, & nisi ei aliquid proprium, vnde posset placere, tribuisset. Ac denique cap. 26. inter alia dicit, Hoc solum nostrum est, vt qui pro fragilitate idonei non sumus, saltem quærendi, & pulsandi impertunitate placeamus. Hoc autem vocat nostrum, quia nos ad id sumus idonei, vtique absque gratia, vnde addit tandem notanda verba, Nisi fuerit obedientia, prius emissæ deuotio, gratia vilescit oblatio. Ex quibus loquutionibus si vna tantum vel altera in hoc opere inueniretur, posset pie ad bonum sensum trahi, explicando, v. g. necessitatem laboris, & obedientiæ, de illa, quæ cum Dei adiutorio præstatur. Veruntamen in tanta multitudine sententiarum, & tot modis illas explicandi contra doctrinam Augustini, nulla pia interpretatio locum habet, præsertim, quia simul conatur ille author refellere testimonia Scripturæ, quæ verita-

30.
Tam multa
inculcat
Faustus pro
Semipela-
gianismo, vt
illum pite-
ponere non
liceat.

Notanda
verba Faustij

Veritatem fidei confirmant, ad peregrinos, & erroneos sensus illa detorquendo, & postea confirmando fidei doctrinam attingemus.

31. Quapropter in prioribus locis, quæ in contrarium adduximus, prima verba epistolæ, quæ sunt à toto Concilio probata, catholicum possunt habere sensum, & in illo credendum est, fuisse à Patribus Concilij ibi subscribentibus recepta, ut Baronius rectè notavit. In alijs verò, quæ sunt propria Faustij, sub nomine gratiæ comprehendit externam prædicationem, revelationem, doctrinam, imò etiam legem naturæ, ut vidimus. Et ita quoties dicit initium bonæ voluntatis esse ex gratia, vel à Deo esse inchoationis initia, & consummationem, & gratiam esse, quæ attrahit, & ante obedientiam præcedit, & similia; solum loquitur de gratia externa per legem, vel doctrinam, aut prædicationem; ita enim se in alijs locis declarat, nec in alio sensu potest consecutio doctrinæ consistere. Et ita etiam notavit Maxentius indicata responsione circa finem.

32. Vnde licet in eisdem libris reperiantur eadem voces, quibus catholica fides vitur, nimirum, gratiæ vocantis, attrahentis, adiuuantis, ac cooperantis, nihilominus eorum significatio, & usus longe sunt diuersa. Nam per vocationem solam externam prædicationem, vel obiecti propositionem, aut naturalis legis dictamen, aut aliquid simile intelligit, ut ipse explicat, & hanc interdum primam gratiam, & attractionem. Per adiutorium autem gratiæ, vel cooperationem intelligit gratiam aliquam subsequenter ad humanum meritum, & promouentem aliquo modo liberum arbitrium ad ulteriorem perfectionem. Ac proinde in cap. 10. libri 2. sic inquit, *Ipsum adiutorij vocabulum duos indicat, operantem, & cooperantem.* Quæ verba inueniuntur etiam in Augustino, sed in sensu longe diuerso. Augustinus enim gratiam ipsam esse vult operantem, & cooperantem simul cum libero arbitrio, ut infra suis locis ostendemus. Faustus verò per operantem intelligit hominem, & cooperantem vult esse Deum, vel gratiam, non simul, sed post hominis præuium meritum. Vnde post dicta verba operantem, & cooperantem, subiungit, *Potentem, & promittentem, pulsantem, & aperientem, querentem, & retribuentem.* Et ita neq. gratiam veram operantem agnoscit, nec cooperantem ad idem omnino opus, vel ad eundem hominis affectum, sed cooperantem vocat, licet deur ad nouum effectum, solum quia subiungitur prior actioni, & merito hominis, ut illud ad ulteriorem perfectionem adiuet. De quo etiam subsequenti adiutorio, quale sit, nunquam satis à illo auctore explicatur, ut sequenti capite dicam. Eshætenus de huius erroris authoribus, quorum sententias fuisse explicare volui, ut plena notitia ipsius erroris habeatur, quam his temporibus existimo necessariam, & ideo in capite sequenti pluribus modis erit locupletanda.

33. Prius verò lectorem admonitum velim nonnullos alios eiusdem temporis illustres viros hoc errore aliquando maculatos existimari, fortasse sine causa, vel sine sufficienti probatione. Vnus est Severus Sulpitius, qui vitam B. Martini, & alia insignia opera scripsit, & inter sanctos recensetur die 29. Ianuarij in Martyrologio Romano, quia Gennadius in Catalogo virorum illustrium de illo in fine dicit, in senectute fuisse à Pelagianis deceptum, postea verò resipuisse, & penitentiam usq. ad mortem egisse. Cui fidem præbet Baronius ann. 431. num. 189. & sequentibus. Sentit autem non toto errore Pelagij fuisse infectum, sed tantum doctrinam Semipelagianam denigratum. Simulque coniectat, autoritate epistolæ à Cœlestino conscriptæ contra obrectatores Augustin. fuisse commotum & ita ad saniorum mentem rediisse. Ego verò in hac re valde sum dubius, rationem autem meæ dubitationis statim aperiam. Alius enim à Scriptoribus Ecclesiasticis de hoc errore suspectus esse dicitur Gennadius, ut sæpius idem Baronius testatur ann. 433. num. 28. vbi Gennad. vocat eiusdem farinæ cum Calsiano, & n. 30. dicit, Gennadium æquè Pelagianum Calsianum excusare, & Prosperum damnare. Idemque colligi potest ex eo, q. Faustum est, & eius libros laudat, ut mox videbimus. Item ex eo, q. in eodem libro de Ecclesiasticis Scriptoribus, Rufinum vehementer laudat, & in fine illum Hieronymo præfert, cum tamen etiam ipse Rufinus de Pelagiana hæresi suspectus sit, & ideo opera eius inter apocrypha à Gelasio censentur, quia hoc in eis Hieronymus notauit. Vnde tandem affirmat Baronius 490. num. 45. Gennadium fuisse vnum ex Gallicanis presbyteris, de quibus Prosper, & Hilarius apud Cœlestinum cōquesti sunt propter Semipelagianorum doctrinam contra Augustin. Idemq. affirmat author censuræ ad librum de Ecclesiast. dogma. in 3. to. operum Aug. in Append. in princip. Qui etiam addit, etiam in illo libro haberi nonnulla, in quibus latet Semipelagiana doctrina, & ideo cautè legenda esse.

Hinc ergo dubium mihi oritur de his quæ Gennadius de Sulpitio Seuerus refert; qui enim fieri potest, ut Seuerus deceptum dixerit, sequendo errorem, quem ipse approbat? aut quomodo in laudem illius ponit, quod peccatum illud penitentia delere studuerit, cum ipse in Calsiano, & Fausto illud peccatum non damnaverit, sed defenderit. Respondebit fortè aliquis cum Baronio in posteriori loco allegato, Gennadium ipsum etiam resipuisse, quia ipse in ultimo capite sui libri de Scriptor. Ecclesiast. de se refert, inter alia opera scripsisse librum quendam de sua fide, eumq. ad Gelasium Pontificem misisse, q. est signum fidelis, & Catholici Scriptoris. Imò coniectat Baron. illum librum fuisse, qui nunc extat de Ecclesiasticis dogmatibus, & à Gelasio fuisse correctum, & emendatum, & authorem in meliorem frugem fuisse mutatum, factumq. plenè Catholicum, & ad Malsiliensem episcopatum promotum. Nam Adrianus Papa in epistola ad Carolum Magnū pro defensione secundæ Synodi Nicenæ in c. 59. illum sub nomine Sancti Gennadij Episcopi Malsiliensis allegat.

Sed hoc in primis non expedit difficultatem: nam certè si Gennadius Semipelagianus fuit, in eod. errore perseverabat, quando librum de viris illustribus scripsit, quando quidem Calsianum, Faustum, & alios illius erroris sectatores defendit: quomodo ergo in eodem opere Seuerus Sulpitium eiusdem erroris notat, illumq. laudat, quod tandem resipuerit? Deinde caput illud vltimum de viris illustribus, in quo dicitur Gennadius de se loqui, deest in eo libro prout habetur in fine primi tomi operū Sancti Hieronymi. Præterea author censuræ ad lib. de Ecclesiast. dogmat. in 3. to. operum August. negat Gennadium fuisse Episcopum, sed tantum presbyterum. Quod si in hoc maior fides adhibenda est epistolæ Adriani, ut reuera est, potius ex illa colligitur, Gennadium nunquam fuisse Pelagianum, quia si fuisset hæreticus, etiam si resipisset, non tanto honore ab Adriano Papa ad fidei dogma confirmandum allegaretur. Pieri ergo potuit, ut ea, quæ de Calsiano, & Fausto scripsit, non per errorem in doctrina, sed per ignorantiam facti dixerit, quia in bono sensu illorum sententias, & loquendi modos interpretatus est. Cum enim nunc aliqui catholici id facere tentauerint, & non propter ea in hæresis suspicionem veniant, quid mirum, quod idem potuerit Gennadio accidere?

Et sane ita de illo sentire videtur Platina, cum in vita Symmachi circa finem dicit. *Huius (id est Symmachi) tempore Ecclesiam Dei multū iunxit Gennadius Malsiliensis Episcopus, qui diligens Augustini imitator, & librum de dogmatibus composuit, & quid cuique ad salutem necessarium esset, declarauit.* Quod si hoc verum est, facile expenditur dubitatio posita; nam fortasse Seuerus Sulpitius à Pelagianis deceptus aliquo tempore ipsorum errores aperte professus est. Si verò fateamur, Gennadium

dium aliquando apertè contra Augustinum cum Semipelagianis sensisse, necessariò fatendum est, cum de Seuiro loquitur, grauiorem in illo errorem Pelagianum notare, quam in Malsiliensibus fuerit. Veruntamen etiam illa narratio de Seuiro mihi est valde incerta, quia in Martyrologio Romano die 29. Ianuarij Sulpitius Seuerus discipulus Sancti Martini, & Episcopus Bituricensis inter Sanctos numeratur, & virtutibus, ac eruditione conspicuus dicitur, nullatq; lapsus illius sit mentio. At verò in die 26. eiusdem mensis dicitur, eius vitam, & mortem pretiosam gloriosis miraculis commendari. Vnde Guibertus Abbas in Compendio Apologiæ pro Seuiro dicit, *Nusquam, nisi in solo Gennadio legi, fuisse Seuerum à Pelagianis seductum: qui nescio, vtrum hoc ipse alicubi legerit, an ex sola fama, quæ facta, infestaque docet, didicerit.* De his ergo duobus Seuiro, & Gennadio nihil certò statuere possumus, nisi quod in Catholica doctrina decesserint: quales autè aliquando fuerint, ad doctrinam postea tradendam non refert.

CAPVT VI.

Nonnullus propositus dubijs Semipelagianus error amplius explicatur.

1. **P**rimus, ac præcipuus error Malsiliensium, ac cæterorum fundamentum fuit, *Gratiam Dei secundum meritum hominum dari, vt ex Augustino libr. de Prædest. Sanctior. Prospero, & Hilario in epistolis ad ipsum sumitur, & optimè declarauit idem Prosper in epist. ad Rufinum initio.* Vnde opus pretium est, exponere, in quibus actibus liberi arbitrij illud meritum ponerent. Quale, & quam necessarium existimarent esse illud meritum ad gratiam obtinendam; quid comprehenderent sub illa gratia, quæ propter tale meritum datur, ac subinde an sincere, & propriè nomine gratiæ vterentur, vel etiam palliatè Pelagianorum more, quæ omnia sequentibus dubijs explicatus disceremus.

In quibus actibus, seu in quo usu liberi arbitrij hoc meritum Semipelagiani collocauerint. Dub. I.

1. **A**liqui existimant, posuisse hoc meritum in sola voluntate credendi, quam à solo libero arbitrio esse credebant, vel etiam in fide quadam imperfecta, & naturali, quæ statim ex illa voluntate efficaci oriretur. Ita significat Augustinus lib. de Prædest. Sanctiorum, vbi hac ratione totam disputationem contra Semipelagianos ad hoc reducit, vt fidem, & initium fidei non ex solo libero arbitrio, sed ex gratia Dei esse ostendat, ac proinde, si quod est in fide meritum, non esse merè humanum, sed esse ex gratia. Neq; etiam ipsam fidem, voluntatemve credendi esse posse ex merito humano; tum quia alias non esset gratia, tum etiam quia ipsa fides est omnis meriti initium & consequenter fidei initium est initium totius gratiæ, & sanctificationis, vt idem Augustinus dixit epist. 107. in fine.

2. **S**ed quamuis verum sit, Semipelagianos posuisse hoc meritum in voluntate credendi, & fide naturali, non tamen in sola illa. Quia Augustinus non ponit exclusiuam, licet disputationem ad illud caput, tanquam ad principale, reuocet, quia illo secluso, facillè cætera ruunt: & alij Patres alios actus numerant, qui etiam in his, quæ ex Calsiano, & Fausto retulimus, euidentissimè continentur. Sic enim aiunt, *desiderantibus, petentibus, pulsantibus, & querentibus gratiam dari.* Et ideo Concilium Arausic. canon. 3. specialiter loquitur de inuocatione humana, & can. 4. de voluntate salutis, quæ gratiam præcedat. & can. 6. *Si quis sine gratia Dei, credentibus, volentibus, desiderantibus, vigilantibus, stu-*

dentibus, querentibus, pulsantibus, &c. quæ omnia recenset, quia in his omnibus illud meritum gratiæ ponebant Semipelagiani, quæ interdum à Calsiano explicantur, interdum sub nomine *laboris humani* omnia comprehenduntur, vt constat ex libr. 12. de Institut. renunciant. cap. 14. & Prosper in dicta epist. ad Rufinum ex sententia Semipelagianorum ait, *Deum expectare homines, quo vnusquisque secundum voluntatis suæ motum, si quaesierit, inueniat, si petierit, recipiat, si pulsauerit, introeat.* Et infra. *Vt qui voluerint credant, & qui crediderint, iustificationem merito fidei, & bonæ voluntatis accipiant.*

4. **S**ed quæri vterius potest, an isti posuerint hoc meritum in his operibus, tantum, quæ ante iustificationem vsque ad fidem præcedunt, vel etiam in omnibus bonis actibus, aut operibus, vel laboribus post in ipso dumquancumque gratiam, vel iustificationem factis, etiam sola facultate liberi arbitrij absque cooperatione gratiæ efficiantur? Respondetur dubium non esse, quin de omni bono vsu naturali liberi arbitrij, siue antecedit, siue comitetur, siue sequatur fidem, non tantum imperfectam, sed etiam perfectam in suo genere, locuti fuerint. Nam de antecedentibus, & comitantibus res est clara, de subsequentibus autem patet in primis exemplis à Calsiano adductis. Nam in hoc ordine ponit penitentiam David, qui iam fidem habebat, & satis perfectam, & robustam, idemque censet de voluntate adificandi templum, quam David habuit, non solum post fidem, sed etiam post iustitiam. Idemque constat ex exemplo de victoria Iob, & similibus. Deinde probatur, quia Calsianus in illis locis non solum tractat de gratia, quæ datur post fidem ad primam iustificationem consequendam, sed etiam de adiutorio gratiæ necessarium ad perfectionem spiritualem in castitate, & in omni genere virtutis, & pace, ac munditia cordis obtinendam, & hoc etiam adiutorium dicit dari hominibus ex merito laboris humani; manifestum autem est hunc laborem exhiberi à viris, non tantum iam perfectè credentibus, sed etiam iustis, & ad perfectionem tendentibus. Præterea idem apertè tradit Faustus libr. 1. cap. 7. & alij, cuius verba iam retulimus. Ratione denique suaderi potest, quia si voluntati hominis nondum illuminati per fidem, vel nondum confirmati per perfectam fidem, tantam vim, & facultatem tribuebant, quomodo non maiori ratione eandem, vel ampliore admitterent in voluntate, & opere hominis iam quidem credentis, vel iusti, proprijs tantum liberi arbitrij viribus operantis.

5. **D**ices, licet fortasse hoc dixerint Malsilienses, in eo non errasse, neque illud pertinere ad reliquias Pelagianorum, Nunc enim opinio aliquorum Theologorum est, bona opera moralia, quæ à iustis fieri possunt, ex solis viribus liberi arbitrij meritoria esse gratiæ, seu augmenti eius, quæ opinio non erronea, sed probabilis reputatur. Respondeo, quidquid sit de censura illius opinionis, de qua inferius suo loco dicemus, in duobus præcipue errasse Malsilienses. Primum quia multa præclara opera dicebant fieri posse per solas vires liberi arbitrij, quæ reuera etiam à credentibus, vel à iustis sine speciali Dei fauore, & gratia fieri non possunt, vt sunt penitentia de peccato, quæ veniam statim obtineat, victoria grauissimæ, & perseverantis, imò etiam multiplicis tentationis, vigilijs, ieiunijs, & orationibus, perseveranter insistere, & similia. Secundò quia his operibus ex libero arbitrio factis, non ratione fidei, vel gratiæ in persona existentis, sed solum ratione boni vsus naturalis libertatis meritum donorum gratiæ tribuebant. Ita vt intuitu solius huiusmodi vsus Deus vteriore gratiam concedat. Vtrumque enim apertè sumitur ex sententijs Calsiani, & Fausti allegatis, & vtrumque ad reliquias Pelagij pertinet, vt postea ostendemus. Præterquam quod etiam est falsum dicere, opera merè humana ex solis viribus liberi arbitrij facta in homine fidei, vel iusto